

Keramiek van de Rietveld Academie

1
B. Nienhuis, drie vazen,
1917, geglazuurd
aardewerk, grootste vaas
h. 22,5 cm,
coll. Gemeentemuseum
Den Haag

Gemeentemuseum Den Haag toont werk van docenten en leerlingen

In 2009 organiseerde het Gemeentemuseum in Den Haag de goed bezochte tentoonstelling *Glas(s)*, rond het veertigjarige bestaan van de glasopleiding van de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam. Dit najaar valt de eer te beurt aan de afdeling Keramiek van de Amsterdamse opleiding; het Gemeentemuseum toont dan werk van docenten en leerlingen op een omvangrijke overzichtsexpositie.

Marianne Heslenfeld

De keramiekopleiding van de Rietveld Academie kent een lange en rijke geschiedenis die, via de voorlopers van de huidige academie, teruggaat tot 1917. In dat jaar werd op de Quellinusschool in Amsterdam de eerste officiële vakopleiding voor keramiek in Nederland gestart. Onder leiding van de keramist Bert Nienhuis (1873-1960) werden leerlingen opgeleid tot zelfstandig kunstpottenbakker. Nienhuis, die zich liet inspireren door de vroeg Chinese keramiek, bracht zijn voorliefde voor eenvoudige vormen gecombineerd met bijzondere glazuren over op zijn studenten. In 1924 werd de Quellinusschool - na een fusie met twee andere scholen - hernoemd tot Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs (IvKNO).

Met de komst van Mart Stam (1899-1986) als directeur werden vanaf 1939 op de academie de Bauhaus-idealën gepropageerd. De keramist Wim de Vries (1908-1969), die Nienhuis opvolgde als coördinator en die tevens artistiek leider was bij 'N.V. Keramische Industrie Fris' in Edam, stelde in zijn lessen de industriële vormgeving centraal. De functie van het object was volgens hem lei-

2

B. Haenen, *Shimmering Light*, 2008, porselein gekleurd met zwarte bodystain en geglazuurd, h. 31 cm, coll. Gemeentemuseum Den Haag, foto L. Kramer
< pagina 9

3

B. Coutinho, *Hoeder*, 2012, porselein, h. 33 cm br. 25 cm, coll. B. Coutinho

dend bij de totstandkoming van ontwerpen. Kenmerkend voor het afstudeerwerk uit die periode zijn dan ook strak vorm gegeven serviezen en gebruiksgoed.

Ontwikkeling van beeldend vermogen
Een vernieuwende inbreng op de afdeling had Theo Dobbmann (1906-1984), die in 1947 werd aangesteld als docent. Dobbmann zorgde voor een nauwe samenwerking met de industrie als artistiek leider van de experimentele afdeling van De Porceleynse Fles in Delft. Op deze afdeling werd geëxperimenteerd met nieuwe technieken en materialen, waarbij er uitsluitend unica werden gemaakt. Verschillende talentvolle studenten van het IvKNO, waaronder Lies Cosijn (1931) en Jet Sielcken (1929), werden door Dobbmann op de experimentele afdeling aangesteld. In 1968 ging de naam van de opleiding over in Gerrit Rietveld Academie. Van 1968 tot nu zijn verschillende bekende keramisten als coördinator of docent verbonden (geweest) aan de academie. Jan van der Vaart (1931-2000), die meer dan twintig jaar coördinator van de

afdeling was, gaf zijn studenten veel vrijheid en vond het belangrijk dat zij een eigen vormtaal ontwikkelden. Zij werden opgeleid tot keramisten die autonome objecten maakten. Onder meer Babs Haenen (1948), die later ook docente zou worden aan de opleiding, Geert Lap (1951), Wouter Dam (1957) en Barbara Nanning (1957) studeerden in deze periode aan de afdeling Keramiek.

De komst van Henk Trumpie (1937) als docent in 1980 was een belangrijke stimulans

tot het maken van sculpturale en monumentale keramiek. Trumpie bracht veel kennis mee in zijn hoedanigheid van artistiek leider bij keramisch atelier Structuur '68 in Den Haag. De ontwikkeling naar een meer monumentale benadering van keramiek zette zich voort onder het coördinatorschap van Gijs Assmann (1966) en zijn opvolger, en tevens de huidige coördinator van de afdeling, Bastienne Kramer. Tegenwoordig ligt de aandacht binnen de afdeling op autonome kunst, vormgeving en de grensoverschrijdende gebieden, waarbij conceptvorming

4
W. Dam, *Groene sculptuur*, 2012, keramiek, 27 x 38 x 28 cm

5

*N. Renshaw, Earthling
Candyman, 2001,
keramiek met
sinterengobes en
glazuren, h. 1.65 m,
coll. Keramiekmuseum
Prinsessehof Leeuwarden,
foto C. Bastiaansen*

een belangrijke rol speelt. Het kernpunt in de opleiding is de ontwikkeling van een beeldend vermogen bij studenten. Ook in de afgelopen twee decennia heeft de opleiding verschillende succesvolle keramisten voortgebracht van wie werk te zien is op tentoonstellingen in binnen- en buitenland. Onder meer Nick Renshaw (1967), Wietske van Leeuwen (1965), Brian Coutinho (1975) en Pablo Ponce (1974) behoren tot deze groep alumni.

Tentoonstelling en publicatie

Op de tentoonstelling zal een gevarieerde selectie te zien zijn van werk van docenten en keramisten die aan de afdeling Keramiek van de Rietveld en haar voorgangers hebben gestudeerd, waarbij de nadruk ligt op de periode vanaf 1968. In de publicatie die bij de tentoonstelling verschijnt, zal een breed historisch overzicht geboden worden van de bijna 100 jaar keramiek aan de Rietveld Academie en haar voorgangers.

6

*E. Stasse, Tulpentoren,
1995, keramiek (oplage
50 ex.), h. 69 cm, coll.
o.a. Keramiekmuseum
Prinsessehof Leeuwarden,
foto Ron Zijlstra*